

El gran cavaller medieval suec

DAVID CAMINADA

NARRATIVA

Jan Guillou, *El retorn a casa*.
Traducció de Lluís Solanes.
EDICIONS LA CAMPANA.
Barcelona, 2003.

Arn Magnusson, conegut a Terra Santa amb el nom d'Arn de Gothia, es convertirà en un dels grans cavallers de la literatura sueca. Arn de Gothia, sorgit de la història medieval de Suècia i recreat per la ploma brillant del periodista Jan Guillou, és el protagonista d'una excel·lent trilogia històrica. El mes d'abril passat ens feiem ressò en aquestes mateixes pàgines dels dos primers volums de la trilogia, *El camí de Jerusalem* i *El cavaller del Temple*. Ara li toca el torn a l'epíleg, *El retorn a casa*, que, com les dues obres anteriors, està escrita també amb vigor i força èpica, i transmet l'esperit dels grans llibres de cavalleries.

El retorn a casa continua explicant la història d'Arn de Gothia, que, després de combatre durant vint anys com a cavaller del Temple a Terra Santa, torna al seu Arnäs natal. Arn havia estat enviat a Jerusalem com a condemna per haver tingut un fill extramatrimonial amb Cecília, el seu gran amor d'adolescència. Al final ja ha purgat les seves culpes. Al tornar, però, moltes coses han canviat. Arn ha lluitat intensament durant dos decennis i



EL PERIODISTA JAN GUILLOU HA TANCAT LA TRILOGIA SOBRE ARN DE GOTHIA

FRANCESC MELCION

s'ha convertit en un heroi i un dels grans membres de l'Orde del Temple. Torna ric –el perquè és un dels secrets del llibre que el lector convé que descobreixi per si mateix– i acompanyat d'alguns dels seus fidels companys de batalla.

EL RETORN COMPLICAT

Amb tot, les coses no seran fàcils al castell d'Arnäs, sinó que Arn haurà d'afrontar problemes i situacions difícils. En primer lloc pel pas del temps, perquè el nostre cavaller temple veurà com el seu pare, Magnus Folkesson, ha envellit i

s'ha convertit en un ancià. En segon lloc, perquè quan torna a casa, Arn desconeix del tot si el seu amor amb Cecília Algotsdotter s'haurà extingit o si, per contra, amb el transcórrer del temps s'haurà afermat i enfortit. Arn és un veritable heroi i, com passava amb la història entre Tirant lo Blanc i Carmesina, Arn Magnusson sent amor sincer i veritable. Amor sense fi. Amor imprescriptible.

I en tercer lloc perquè Arn, que porta de Terra Santa noves idees i projectes per a la pau i el progrés del seu país, haurà d'afrontar la difícil coexistència

entre els pobles svear, gótar, folkungar i erikar i les pugnes per la corona entre els llinatges dels Stenkil i els Sverker. En aquest sentit, cal subratllar l'intens i ampli treball de documentació històrica que Guillou realitza en la seva obra i que permet una bona aproximació a la desconeguda Edat Mitjana sueca.

Com els dos volums anteriors, *El retorn a casa* és un gran llibre de cavalleries. Conté drama, passió i batalles sanguinàries. El lector hi trobarà romàntiques trobades amoroses, competicions entre valents i

intrèpids cavallers, acarnissats i heroics combats al camp de batalla... Guillou dona a la seva trilogia un final èpic, amb la celebració d'una batalla decisiva contra els danesos i l'inici de la història del nét d'Arn, Birger Magnusson, i el naixement d'Estocolm.

UN 'MARINE' DELS EUA

“Actualment, Arn de Gothia podria ser un *marine* dels Estats Units combatent a l'Iraq. Arn creu en el que fa i es considera una bona persona i amb una missió”, apuntava Jan Guillou l'abril passat en una conversa amb l'AVUI. L'entrevista havia estat realitzada en plena campanya militar dels EUA i el Regne Unit contra el règim de l'Iraq de Saddam Hussein i Guillou es referia a la difícil relació entre el cristianisme i l'Islam en l'actual context sociopolític de les relacions internacionals. Potser Guillou té raó. Arn creu en el que fa i defensa la seva missió. Amb tot, és necessari deixar clar que Arn Magnusson (*Arn de Gothia*) no podria ser només un *marine*, un soldat ras del cos d'infanteria de l'exèrcit nord-americà, sinó que hauria d'encarnar-se en un autèntic heroi, un combatent llegendari que no fes res sense l'objectiu d'estendre el bé i d'imposar la justícia. I que acabés guanyant.

No podíem acabar aquesta ressenya sense fer referència al treball del traductor Lluís Solanes, gran coneixedor de la cultura i la societat sueca, que fa un excel·lent treball al llarg de les més de mil pàgines dels tres volums de la trilogia. I seguint un costum nòrdic constant al llarg dels tres volums de la trilogia, brindem amb una cervesa per la salut i la glòria d'Arn Magnusson!

NARRATIVA

Ramon Monton, *El nyèbit*.
Premi Fundació
Enciclopèdia Catalana 1999.
PROA. Barcelona, 2003.

Ramon Monton (Sabadell, 1959) és un reconegut expert en literatura germànica. Des de fa quinze anys es dedica a traduir de l'alemany i també de l'anglès. Seves són, per exemple, les versions de Musil (*L'home sense qualitats*), Cennetti (*La província de l'home*), Von Grimmshausen (*L'aventurer Simplícissimus*), Gore Vidal (*L'edat d'or*), Ford Madox Ford (*La cinquena reina*) i Junger, Ende, Brecht i Walser, entre molts altres autors. Tota aquesta activitat, però, no li ha impedit de desenvolupar en paral·lel una altra carrera com a autor d'obra pròpia. I, a més a més, amb un nivell estimable si tenim en compte que cadascun dels cinc llibres que havia publicat fins ara –tots de narrativa breu– han estat reconeguts amb un premi literari.

Tanmateix ara, amb *El nyèbit*, Monton gira full i s'endinsa en un nou estadi de la seva carrera

'El nyèbit': un magne còctel d'ambició i talent

JOAN JOSEP ISERN

d'escriptor. No ho dic només perquè és la primera vegada que s'atreveix a navegar pels mars de la novel·la. Ho dic també perquè som davant d'un text esplèndid, producte d'una gestació llarga i sense presses. Un text iniciat el 1994 en una escola d'escriptura barcelonina ja desapareguda, ajudat cinc anys després amb una bona empena econòmica i moral gràcies al premi de la Fundació Enciclopèdia Catalana, destinat a donar suport a projectes literaris, publicat digníssimament poques setmanes abans de Sant Jordi en la col·lecció *A Tot Vent*, de Proa... i acollit amb un decebedor silenci per part de tothom (o gairebé) que té potestat per dir alguna cosa sobre els llibres que es publiquen entre nosaltres.

Puc assegurar, però, que dintre de les gairebé cinc-centes

pàgines d'*El nyèbit* hi he trobat un dels textos més engrescadors i creatius que he llegit en els darrers temps. Ramon Monton ens explica la història d'un personatge –aquest nyèbit (bergant, pollós, trinxerai-re, pocapena...)- nascut a Bohèmia durant els primers temps de la Guerra dels Trenta Anys i ens el fa passejar per tots els indrets d'aquella Europa ofegada per la misèria, la por, la pesta i totes les malvestats que arrossega una guerra que semblava inacabable.

TRAJECTE BEN LLARC

Durant els primers vint anys de la seva vida el veurem fugir al costat de sa mare pel centre d'Europa. Més tard, ja sol, anirà a Transsilvània, passarà cinc anys a la cort del sultà d'Istanbul, arribarà a Barcelona el 1640 en plena Revolta dels Se-

gadors, es reclourà a Montserrat i entrarà en contacte amb la família Fontanella, amb la qual coneixerà el topants de l'atzarosa història de Catalunya fins al segle XVII. Amb la delegació de la Generalitat que ha d'assistir a les negociacions de pau a Münster visitarà París, Londres i Amsterdam, per acabar coneixent personalment la reina Cristina de Suècia. Pel camí, el personatge anirà rebent noms de pila diferents –Maximilià, Tonevi, Abdul, Romuald, Jordi i Julià– segons les necessitats estratègiques del moment, però arreu on vagi tothom acabarà coneixent-lo pel malnom de *nyèbit*. No estem, però, només davant d'un llibre de viatges, sinó que Ramon Monton hi ha encabint una línia permanent d'intriga al voltant dels veritables orígens del nyèbit amb les aparicions d'un es-

trany i amenaçador personatge amb rostre de tortuga que anirà intervenint esporàdicament amb intencions de fer-li la pell. Pel mateix camí el lector també tindrà ocasió de viure de prop el descobriment de coses com ara el Calisay, el Cacaolat, el xiclet, els bonsais, el cremat de rom, la Passió d'Olesa i la raça de pollastres del Prat.

FESTA PER ALS SENTITS

El llibre –que el mateix autor defineix amb encert com una *novel·la barroca*– és una veritable festa per als sentits. És endimoniadament divertit, la seva acció no decau en cap moment i des del punt de vista lingüístic és un exemple de frescor i de creativitat. Hi ha posat molta ambició i molta feina, en aquest projecte, l'autor. I també molta fe en les seves possibilitats narratives. Ramon Monton sabia que a les mans hi tenia un projecte d'alta volada i no s'ha arrossat pas. Això fa que, d'alguna manera, el text traspuï una força i un convenciment que el lector percep i agraeix des de la primera pàgina. Llegeixin *El nyèbit*, no se'n penedirán. I després que ens vinguin a parlar de crisis de creativitat i de literatures de segona divisió.